

Retouradres: Centrale Staf, Postbus 78, 2600 ME Delft NL

Aan leden van de gemeenteraad

Datum
13-11-02
Ons kenmerk
02/033089
Uw brief van

Onderwerp

Openbare stukken ten aanzien van Octopus

Uw kenmerk

Bijlagen

Geachte mevrouw, mijnheer,

Samen met vertegenwoordigers van Octopus, te weten de heer Bering en mevrouw Van den Bosch, hebben de heer Moesker (hoofd juridische zaken) en mevrouw Van Duijvendijk (controller) van de gemeente Delft (conform het verzoek wethouder Jan Torenstra) een vijftal geheime documenten nauwgezet doorgenomen. Die documenten betreffen de twee rapporten van Ernst & Young ("rapport inzake onderzoek continuïteit dienstverlening door Octopus aan de Gemeente Delft" en "rapport inzake Octopus Groep") en drie bijgaande stukken ("Aanbiedingsbrief rapportage financiële structuur Octopusgroep", "Conclusies van Ernst & Young ten aanzien van onderzoek Octopus" en "Nota ten aanzien van de bestuurlijke verhouding Octopus-gemeente, urgentie tussentijdse maatregelen en vervolgpcedures").

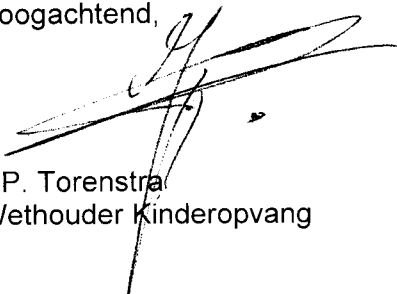
De vertegenwoordigers van Octopus hebben aangegeven wat in hun ogen geen openbare informatie zou behoren te zijn. Dat is van de kant van de gemeente getoetst met name aan het bepaalde in de WOB artikel 10 lid 1 sub c en lid 2 sub g (zie bijlage) waarbij de conclusie was dat het standpunt van de vertegenwoordigers van octopus juridisch houdbaar is gelet op genoemde bepalingen uit de WOB.

Voor de "Aanbiedingsbrief rapportage financiële structuur Octopusgroep" geldt dat deze integraal voor publicatie geschikt wordt geacht. Bij de overige vier stukken geldt dat dit slechts voor onderdelen het geval is. Bij de selectie van tekst hebben de deelnemers zich niet begeven in de vraag of wat openbaar gemaakt kan worden nog een volledig samenhangend en leesbaar verhaal is. Immers, het feit of een resterend stuk tekst wel of niet nog een samenhangend geheel vormt is geen wettelijke toetsgrond voor openbaar maken of niet en tekst kan dus niet om die reden als niet 'geschikt voor openbaar' worden bestempeld.

Datum
13-11-02
Ons Kenmerk

Het college van burgemeester en wethouders heeft op donderdag 7 november de geheimhouding op deze gescreende documenten opgeheven. Hierbij ontvangt u de gehele set aan **openbare stukken inzake Octopus**. Deze documenten zijn ook digitaal terug te vinden op het RIS. Indien u daar interesse in heeft, kunt bij de griffier de stukken inzien. Daarin is precies aangegeven welke delen tekst openbaar zijn verklaart en welke delen tekst geheim blijven.

Hoogachtend,

J.P. Torenstra
Wethouder Kinderopvang

over onderzoeksresultaten rapporteren, zijn geen adviescommissies. Hun rapporten die aan de overheidsorganen zijn uitgebracht, vallen evenmin onder artikel 9. Bedoelde adviezen en rapporten zijn wel documenten in de zin van de wet, zodat de bepalingen betreffende de informatie op verzoek en informatie uit eigen beweging van toepassing zijn.

Voor rapporten van met overheidsgeld verricht onderzoek, afkomstig van genoemde ondernemingen, instellingen, personen en commissies blijft, tenzij anders is overeengekomen, het auteursrecht berusten bij de maker(s). Het overheidsorgaan kan dergelijke rapporten overeenkomstig de Auteurswet openbaar maken. Natuurlijke en rechtspersonen verkrijgen een kopie van een dergelijk rapport in de regel uitdrukkelijk alleen voor eigen gebruik. Het is hun niet toegestaan dan na toestemming van de auteur(s) het betreffende rapport verder te verspreiden en te verspreiden.' (MvT, p. 31-32)

HOOFDSTUK V

Uitzonderingsgronden en beperkingen

Art. 10. – 1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:

a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;

b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;

c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegegeeld;

d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.

– 2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

a. de betrekkingen van Nederland met an-

dere staten en met internationale organisaties;

b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, eerste lid, onder c en d, en het tweede lid, bedoelde bestuursorganen;

c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;

d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;

e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;

f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;

g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

– 3. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.

– 4. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie. Het verstrekken van deze informatie ingevolge deze wet kan achterwege blijven voor zover het gegevens betreft waarvan openbaarmaking aantasting van het milieu waarschijnlijker zou maken.

Parlementaire behandeling

ALGEMEEN

– 'De WOB kent thans in artikel 1, tweede lid, weigeringsgronden (art. 11, bew.) en uitzonderingsgronden (art. 10, bew.) met betrekking tot de verplichte informatieverschaffing. De uitzonderingsgronden gelden voor alle documenten, de weigeringsgronden alleen voor de documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad.

Deze laatste stukken zijn openbaar maar de open-

RAPPORT

aan het College van Burgemeester en Wethouders

GEMEENTE DELFT

Inzake onderzoek continuïteit dienstverlening door Octopus aan de
gemeente Delft

INHOUDSOPGAVE

1	Opdracht en reikwijdte	1
1.1	Opdracht	1
2	Managementsamenvatting	3
3	Uitkomsten verrichte werkzaamheden	4
3.1	Historie, juridische structuur en activiteiten van Octopus	4
3.4	Begroting en realisatie 2002	6
4	De prijsstijging van het tarief voor particulieren en bedrijven voor hele dagopvang bedraagt in 2002 12% (2001: 6%), hetgeen kostendekkend moet zijn voor de extra kosten. Het tarief 2002 is marktconform (circa € 11.800).	6
5	De gemeente Delft heeft voor 2002 subsidie toegezegd aan Octopus B.V., die berekend is op de oorspronkelijk vastgestelde, jaarlijks geïndexeerde kostprijs. De subsidie zou de kosten bij een bezettingspercentage van 90% volledig moeten dekken. De kosten zijn echter sterker gestegen dan het gemeentelijke indexcijfer door inhaalslagen ten aanzien van onder meer de loonkosten en het feit dat een bezetting van 90% niet altijd haalbaar is. De subsidie is hierdoor niet kostendekkend.	6
3.5	Kwaliteit van de administratie en interne beheersing	7
	Administratieve organisatie en interne controle	7
3.6	De positionering in de markt	9
4	Aanbevelingen	9
4.1	Continuïteit	9
4.2	Strategie en meerjarenbeleid	9
5	Conclusie	10

BIJLAGEN

1	Onderzoeksvragen
2	Overzicht beschikbaar gestelde documentatie
3	Samenvattend overzicht balansgegevens
4	Samenvattend overzicht verlies- en winstgegevens
5	Liquiditeitsbegroting 2002-2003
6	Analyse van opbrengsten, kosten, bezetting en resultaat
7	Analyse van opbrengsten, kosten, bezetting en resultaat van de peuterspeelzalen naar 3-urige en 5-urige opvang per locatie
8	Kostenallocatie indirecte kosten 2002 op basis van oorspronkelijke verdeelsleutel overhead
9	Tariefsvergelijking tarieven 2002

VERTROUWELIJK
Gemeente Delft
College van Burgemeester en Wethouders
T.a.v. mevrouw T. Kanij
Vakteam Welzijn
Barbarasteeg 2
2611 BM DELFT

Den Haag, 30 september 2002

Betreft: Rapport inzake onderzoek continuïteit dienstverlening door Octopus aan de gemeente Delft

Geachte mevrouw Kanij,

Ingevolge uw opdracht hebben wij een aantal specifieke werkzaamheden verricht met betrekking tot de beoordeling van de continuïteit van de door Octopus B.V. aan de gemeente Delft te leveren diensten op het gebied van kinderopvang.

Het concept van deze brief is schriftelijk afgestemd met de directeur van Octopus B.V., de heer W. Bering en op 12 augustus en 12 en 23 september jl. met u besproken.

1 Opdracht en reikwijdte

1.1 Opdracht

In het kader van de continuïteit van de aan de gemeente Delft te leveren diensten op het gebied van kinderopvang door Octopus B.V. (hierna Octopus genaamd) had de gemeente Delft op korte termijn behoefte aan een heldere rapportage gericht op huidige en toekomstige afspraken met Octopus. Op 27 mei 2002 zijn hierover nadere afspraken gemaakt, die door u nader zijn geformuleerd in een bijlage bij de opdrachtformulering voor deze opdracht. In onze offerte met kenmerk 355(D)hb d.d. 3 juni 2002 hebben wij de uit te werken onderzoeksvragen geformuleerd. Deze vragen zijn in bijlage 1 bij deze rapportage opgenomen.

Deze opdracht is een vervolg op de eerder uitgevoerde (doch niet geheel afgeronde) rapportage d.d. 13 februari 2001 waarin wij de gevolgen van de omzetting van de Stichting Octopus naar Octopus B.V. voor de Gemeente Delft hebben weergegeven. In paragraaf 2.1 geven wij de hoofdlijnen van dit rapport weer. Voor een compleet beeld dient dit rapport te worden gezien in combinatie met genoemde rapportage.

Tevens hebben wij u in onze brief d.d. 19 september 2001 gerapporteerd over onze bevindingen inzake de beoordeling van de jaarrekening 2000.

Doel van het onderzoek was een rapportage op te leveren die als basis kan dienen voor toekomstige afspraken tussen de gemeente Delft en Octopus inzake de dienstverlening van Octopus ten behoeve van de gemeente Delft. Deze rapportage geeft tevens een beeld van de continuïteitsperspectieven van Octopus en de uitkomsten van onze werkzaamheden.

Wij hebben onze werkzaamheden verricht aan de hand van onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen hebben betrekking op:

- 1 de (toekomstige) kasstromen;
- 2 de huidige financiële positie (jaarrekening 2001);
- 3 de kwaliteit van de administratie en interne beheersing;
- 4 de positionering in de markt.

In deze rapportage zijn onze bevindingen inzake de hiervoor genoemde onderzoeksvragen uitgewerkt. Teneinde deze bevindingen in een breder kader te kunnen plaatsen worden eerst de historie, de juridische structuur alsmede de bedrijfsactiviteiten van Octopus op hoofdlijnen geschetst. Tot slot hebben wij een samenvatting van de uitkomsten van ons onderzoek opgenomen, waarin de continuïteit in relatie tot de door Octopus aan de gemeente Delft te leveren diensten centraal staat.

Gezien de gevraagde korte doorlooptijd van het onderzoek is gekozen voor een combinatie van enerzijds analyse van beschikbaar gestelde documenten en anderzijds interviews inzake de totstandkoming en inhoud van deze documenten met de opstellers ervan. Dit laatste gaf een goed beeld van de achterliggende organisatorische en administratieve procedures en de terugkoppeling naar gegevensverstrekkers.

1.2 Aard en reikwijdte van de opdracht

Onze werkzaamheden zijn verricht in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen inzake opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden. De opdracht houdt in dat wij op het in deze rapportage opgenomen cijfermateriaal en toelichtingen geen accountantscontrole hebben toegepast en dat wij tevens geen beoordelingsopdracht hebben uitgevoerd. Een en ander impliceert dat aan onze rapportage geen zekerheid kan worden ontleend omtrent de getrouwheid van het opgenomen cijfermateriaal en toelichtingen daarop, anders dan ter zake van de aspecten zoals door ons onderzocht en waarover dienovereenkomstig door ons in deze rapportage wordt gerapporteerd.

Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat, indien wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben verricht of een controle- of beoordelingsopdracht zouden hebben uitgevoerd, wellicht andere onderwerpen aan het licht zouden kunnen zijn gebracht die voor u mogelijk van belang zouden kunnen zijn geweest. Bij ons onderzoek hebben wij ons immers alleen gericht op de in bijlage 1 specifiek overeengekomen onderzoeksvragen.

Dit rapport van bevindingen is uitgebracht aan de gemeente Delft. Ernst & Young Accountants aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het ontbreken van informatie of voor het niet correct zijn van informatie welke expliciet of impliciet is opgenomen in dit rapport, noch voor omissies in de rapportering voor zover deze voortvloeien uit niet correcte of onvolledige verstrekte informatie.

2 Managementsamenvatting

Dit onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in de aspecten welke invloed kunnen hebben op de continuïteit van Octopus en hiermee de aan de Gemeente Delft te leveren diensten.

Teneinde hierin inzicht te verkrijgen is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd die in hoofdlijnen betrekking hebben op de toereikendheid van toekomstige kasstromen, inzicht in de huidige financiële positie, positionering in de markt en kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. Voorts zijn de eerder door ons uitgebrachte rapportages inzake de juridische structuur van Octopus hierin betrokken.

Ons onderzoek is gebaseerd op door of in samenwerking met Octopus B.V. opgesteld cijfermateriaal. Wij benadrukken dat op deze opstellingen geen accountantscontrole is toegepast. Ten behoeve van dit onderzoek zijn genoemde documenten geanalyseerd en besproken met de betrokken medewerkers. Hierbij hebben wij tevens een beeld kunnen vormen over de onderliggende organisatorische en administratieve procedures.

...

Uit de kosten- en opbrengstenallocatie voor de hoofdgroepen van de door Octopus B.V. te leveren diensten blijkt dat de peuterspeelzaalactiviteiten sterk verliesgevend zijn. Dit wordt met name verklaard doordat de kostprijzen per kindplaats fors hoger zijn dan de inkoopafspraken met de gemeente Delft. Deze hogere kosten worden daarnaast ook niet gedekt uit de verkooptarieven voor particulieren. Octopus realiseert op de andere producten wel positieve resultaten die het gevolg zijn van ruime kostendekkende verkooptarieven voor particulieren en eveneens een kostendekkende inkoopafspraken met de gemeente Delft. Een uitzondering hierop is de buitenschoolse opvang, waarop per saldo weliswaar een positief resultaat wordt behaald, echter deze opvang is eveneens verliesgevend voor wat betreft de inkoopafspraken met de gemeente Delft. Dit wordt verklaard door hogere kostprijzen en lagere ouderbijdragen en een lage bezettingsgraad.

Door de gemeente Delft en Octopus zijn in het verleden afspraken gemaakt over de kostprijsbepaling en de hieruit voortvloeiende gemeentesubsidie. Blijkens deze kostenallocatie is de kostentoerekening niet meer actueel. Aangezien de toerekening van kosten aan de diverse producten wordt beïnvloed door de gekozen verdeelsleutel van met name de overheadkosten adviseren wij u de gehanteerde berekeningswijze ten opzichte van de in het verleden afgesproken kostprijsbepaling met Octopus B.V. in detail te bespreken. Hierbij is het van belang overeenstemming te bereiken over de nu en in de toekomst te hanteren uniforme uitgangspunten voor subsidiëring van de peuterspeelzaalactiviteiten en de buitenschoolse opvang.

In 2000 is de juridische structuur van Octopus gewijzigd van een stichting naar een besloten vennootschap (B.V.). In een afzonderlijke rapportage zijn wij uitgebreid ingegaan op de gevolgen hiervan. Aangezien Octopus B.V. deel uitmaakt van een juridische eenheid met andere vennootschappen adviseren wij u in een nieuwe overeenkomst bepalingen op te nemen inzake een actieve informatieplicht bij belangrijke wijzigingen inzake de (juridische) structuur, wijziging in activiteiten binnen de groep en wijziging in de zeggenschapsverhoudingen binnen de Octopusgroep als geheel.

3 Uitkomsten verrichte werkzaamheden

3.1 Historie, juridische structuur en activiteiten van Octopus

Historie en juridische structuur

Octopus c.s. is voortgekomen uit de stichting Octopus Kinderopvang. Deze stichting kende de afgelopen jaren een roerige geschiedenis binnen een kader van teruglopende resultaten. Per 1 januari 2000 zijn de activiteiten en activa en passiva van de stichting overgenomen door Octopus B.V. voor de prijs van f 1.

Inmiddels omvat de 'Octopusgroep' de volgende juridische entiteiten:

- Octopus Holding B.V.
- Octopus B.V.
- Alpha kids B.V.
- Octopus Stichting Kinderopvang Delft.
- Octopus Stichting Kinderopvang Nederland.

Op verzoek van de gemeente Delft heeft Ernst & Young in 2001 een onderzoek uitgevoerd naar de consequenties van de omzetting van de Stichting Octopus Kinderopvang naar de besloten vennootschap Octopus B.V. In dat onderzoek kwamen tevens aspecten aan de orde die thans nog steeds een grote rol spelen als het gaat om de continuïteit van de dienstverlening door Octopus B.V. aan de Gemeente Delft. Hieronder hebben wij de belangrijkste conclusies uit het onderzoeksrapport d.d. 13 februari 2001 opgenomen, voorzover zij passen binnen de context van onderhavig onderzoek naar de continuïteit van de dienstverlening van Octopus B.V.

De Gemeente Delft wenst een zuiver zakelijke relatie met de contractant aan te gaan. Vanuit het perspectief van de gemeente is ons inziens een aantal aspecten van belang; de prijs-kwaliteitverhouding, de continuïteit van de gevraagde dienst en indirect wie is de belanghebbende in de contractant (wie was dit in de Stichting, wie is dit in Octopus B.V., en wie zal dit in de toekomst worden).

In principe hebben verschillen tussen de gekozen ondernemingsstructuren geen directe invloed op de prijs-kwaliteitverhouding. Wel dient inzicht te worden gekregen omtrent de activiteiten van overige B.V.'s binnen de holdingstructuur en de door de holding afgegeven aansprakelijkheidstelling.

Met betrekking tot de beoordeling van de voortdurende continuïteit van de te leveren dienst/goederen kan worden opgemerkt dat de gemeente bij belangrijke wijzigingen in de structuur van de onderneming (juridische structuur) of wijziging in de activiteiten binnen een holding geïnformeerd dient te worden. Wij adviseren derhalve dat in de te sluiten overeenkomst bepalingen worden opgenomen omtrent:

- Waarborgen dat de geleverde diensten beantwoorden aan de te stellen eisen.
- De inhoud en frequentie van de informatievoorziening van de contractant aangaande de zeggenschap in de contractant en de financiële positie van de contractant.
- Hoofdelijke aansprakelijkheid van de groepsmaatschappijen.
- Waarborgen dat de groep aan bepaalde financiële normen blijft voldoen en dat niet aan de aandeelhouders 'overmatig' dividend wordt uitgekeerd.

Wij adviseren u in de af te sluiten overeenkomst op te nemen dat de gemeente te allen tijde over wijzigingen in deze organisatiestructuur dient te worden geïnformeerd. Indien door de B.V.'s aansprakelijkheidsverklaringen zijn afgegeven zal de gemeente ook bij belangrijke financiële ontwikkelingen bij de overige B.V.'s binnen deze holdingstructuur, welke mogelijk kunnen leiden tot continuïteitproblemen voor Octopus B.V., dienen te worden geïnformeerd.

Voor de goede orde benadrukken wij dat de destijds ontvangen informatie uitsluitend betrekking had op Octopus B.V. In het kader van onze analyse ontbrak het ons aan inzicht met betrekking tot de overige activiteiten van de entiteiten en de geconsolideerde financiële positie van de Octopusgroep. Eventuele wederzijdse positieve of negatieve effecten vanuit de andere vennootschappen hebben wij dan ook niet kunnen beoordelen.

Uit mededelingen van de directie van Octopus B.V. hebben wij vernomen dat in de ultimo 2001 afgesloten kredietovereenkomst een groepsfaciliteit is afgesproken.

Dienstverlening

Het dienstverleningspakket van Octopus B.V. omvat de volgende activiteiten waar vanuit een 35-tal locaties uitvoering wordt gegeven:

- Kinderdagverblijf (KDV), voor een beperkt deel in flexibele vorm;
- halve-dag-opvang (HDO);

- buitenschoolse opvang (BSO);
- peuteropvang 5-uurs (PZS 5), voor een beperkt deel in flexibele vorm;
- peuteropvang 3-uurs (PZS 3);
- peuteropvang 2,5-uurs (PZS 2,5).

Capaciteit

De capaciteit van een kinderopvanginstelling wordt gemeten in het aantal kindplaatsen. Hierin kunnen verschillende capaciteitsbegrippen worden onderscheiden, namelijk:

- de bruto capaciteit: het aantal kindplaatsen waarvoor een locatie ingericht is.
- de netto capaciteit: het aantal kindplaatsen waarvoor op grond van regelgeving of anderszins contracten aangegaan mogen worden.
- de administratieve bezetting: het aantal kindplaatsen dat op grond van afgesloten contracten is bezet.
- de fysieke bezetting: het aantal kindplaatsen dat op enig moment bezet is.

In relatie tot de te genereren opbrengsten is voor het bepalen van de maximaal haalbare bezetting de netto capaciteit van belang. Op basis van de begroting 2002 komen wij per activiteit op de volgende maximale netto capaciteit:

Kinderdagverblijf, deels in flexibele vorm KDV)	563
Halve-dag-opvang (HDO)	34
Buitenschoolse opvang (BSO)	272
Peuteropvang 5-uurs (PZS 5)	148
Peuteropvang 3-uurs (PZS 3)	176
Peuteropvang 2,5-uurs (PZS 2,5)	29
Totaal	<u>1.222</u>

Met een totale netto capaciteit van circa 1.222 kindplaatsen is Octopus één van de grotere spelers op dit gebied in de Delftse regio.

...

3.4 Begroting en realisatie 2002

- 4 De prijsstijging van het tarief voor particulieren en bedrijven voor hele dagopvang bedraagt in 2002 12% (2001: 6%), hetgeen kostendekkend moet zijn voor de extra kosten. Het tarief 2002 is marktconform (circa € 11.800).
- 5 De gemeente Delft heeft voor 2002 subsidie toegezegd aan Octopus B.V., die berekend is op de oorspronkelijk vastgestelde, jaarlijks geïndexeerde kostprijs. De subsidie zou de kosten bij een bezettingspercentage van 90% volledig moeten dekken. De kosten zijn

echter sterker gestegen dan het gemeentelijke indexcijfer door inhaalslagen ten aanzien van onder meer de loonkosten en het feit dat een bezetting van 90% niet altijd haalbaar is. De subsidie is hierdoor niet kostendekkend.

...

- 8 Op basis van recente inzichten heeft de directie van octopus ons medegedeeld dat gewijzigde regelgeving zal leiden tot een daling van de ouderbijdragen. Dit zou betekenen dat de resultaten per kindplaats over 2002 naar verwachting nog negatiever zullen uitkomen dan in het Overzicht realisatie per administratief bezette capaciteitsplaats per soort kindplaats 2002. Wij merken op dat deze daling zich over het eerste halfjaar 2002 nog niet heeft voorgedaan, met uitzondering van de KDV en de BSO.

...

3.5 Kwaliteit van de administratie en interne beheersing

...

Administratieve organisatie en interne controle

Wij hebben de administratieve organisatie en interne controle in het kader van ons onderzoek niet nader onderzocht. Blijkens de goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2000 biedt de administratieve organisatie en interne controle voldoende zekerheid voor een volledige verantwoording van de omzet, juistheid van de kosten en de juistheid van de gekozen waarderingsgrondslagen voor de posten in de jaarrekening.

...

Gehanteerde verdeelsleutel overhead

De doorbelasting van de indirecte (overhead) kosten is berekend op basis van het aantal kindplaatsen. De door de directie van Octopus B.V. aangegeven redenen van doorbelasting op deze wijze zijn:

- De administratieve handelingen van de plaatsing alsmede de overige administratieve kosten (salarisadministratie, boekhouding, secretariaat) zijn per product gelijk. De frequentie van wijzigingen is door de snellere doorstroom (maximaal twee jaar) dan de kinderopvang of naschoolse opvang groter. Openingstijden, directe kosten of omzet hebben hierop geen invloed;
- De facturatie van de ouderbijdrage geschiedt bij de peuterspeelzalen maandelijks. De facturatie voor de (bedrijfs) plaatsen voor dagopvang of naschoolse opvang geschiedt veelal per kwartaal. Doordat hier aan bedrijven of bemiddelingsbureau wordt gefactureerd is het aantal facturen ook geringer aangezien bij de peuterspeelzalen aan de individuele ouders/verzorgers wordt gefactureerd;

- De incasso van de ouderbijdragen van de peuterspeelzalen is arbeidsintensiever dan bij de overige producten;
- De managementaandacht van de peuterspeelzalen is nagenoeg gelijk aan de aandacht die wordt besteed aan de overige producten. Mede gezien de recente ontwikkelingen in bijvoorbeeld: de politiek, het doelgroepenbeleid, voor- en vroegschoolse educatie en samenspel is veel extra aandacht van het management benodigd.

De oorspronkelijke uitgangspunten voor de doorberekening van de overheadkosten zijn in de praktijk niet reëel gebleken. Op grond daarvan heeft Octopus B.V. voor een andere berekeningswijze gekozen.

...

Binnen het kader van de uitgangspunten van de begroting leveren de peuterspeelzaalactiviteiten in 2002 in totaliteit een verlies op van circa € 496.000.

...

Vergelijking met de oorspronkelijke verdeelsleutel overhead

In de oorspronkelijke berekeningen welke ten grondslag liggen aan de subsidiebeschikking van de gemeente Delft worden de indirecte kosten op basis van de openingstijden toegerekend aan de diverse producten. Hierbij wordt de kinderdagopvang van circa 10 uur per dag als uitgangspunt genomen. Ten tijde de oorspronkelijke afspraken werd het product van 5-urige peuterspeelzalen echter nog niet geleverd, zodat hierover geen duidelijke afspraken zijn gemaakt. In bijlage 8 is de verdeelsleutel opgenomen zoals deze door de gemeente Delft wordt gehanteerd. Voorts is in bijlage 8 de kostenverdeling op basis van de oorspronkelijke verdeelsleutel van de overhead berekend.

Op basis van de oorspronkelijke verdeelsleutel van de overhead is een duidelijke verschuiving te zien in de vorm van een extra kostentoerekening ad € 97.000 aan de peuterspeelzalen. Voorts is sprake van een verschuiving van kosten van de 2,5-urige peuterspeelzalen naar de 5-urige peuterspeelzalen.

...

Binnen het kader van de uitgangspunten van de begroting en de oorspronkelijke verdeelsleutel voor de overhead leveren de peuterspeelzaalactiviteiten in deze situatie in 2002 een verlies op van circa € 593.000. Er vindt een verschuiving plaats van € 97.000.

Op basis van de uitgevoerde berekeningen kan worden geconcludeerd dat de peuterspeelzaalactiviteiten verliesgevend zijn ongeacht de gekozen verdeelsleutel voor indirecte kosten. De keuze van de gehanteerde verdeelsleutel voor de indirecte kosten heeft marginaal invloed op de verdeling van de kosten tussen de peuterspeelzaalactiviteiten en overige

activiteiten (KDV en BSO). Wel heeft deze invloed op de allocatie van het tekort binnen de peuterspeelzaalactiviteiten naar 5-urige en 2,5-urige opvang. De oorspronkelijke berekeningswijze geeft een duidelijke verschuiving te zien van het tekort van 2,5-urige opvang naar 5-urige opvang.

Wij adviseren u tezamen met Octopus B.V. te beoordelen welke maatregelen genomen kunnen worden om het verlies op de peuterspeelzaalactiviteiten te beperken. Natuurlijk dient eerst overeenstemming te worden bereikt over de wijze van toerekening van kosten en opbrengsten.

Als mogelijkheden kan worden gedacht aan:

- verdergaande kostenbeheersing;
- centralisatie van de activiteiten teneinde de huisvestingskosten te beperken;
- wijziging openingstijden;
- sluiting van één of meer centra.

3.6 De positionering in de markt

De externe marktontwikkelingen lijken te duiden op toenemende regelgeving. Juist door de regelgeving met betrekking tot personeel/kind-ratio's wordt de flexibiliteit van de organisatie met betrekking tot ureninzet en kostenbeheersing, beperkt. Als grotere organisatie zal Octopus met name niet kunnen concurreren met organisaties van kleinere omvang met geringere overhead. Octopus is van mening dat haar particuliere tarieven redelijk marktconform zijn. Ter illustratie is in bijlage 9 een overzicht van de in de regio belangrijkste concurrenten opgenomen. De bezettingspercentages en de verhouding personele kosten ten opzichte van de omzet zijn eveneens marktconform.

4 Aanbevelingen

4.1 Continuïteit

...

De liquiditeitsprognose 2002 en 2003 die door Octopus is opgesteld vertoont enige voorzichtigheid en laat concluderen dat de onderneming gecontinueerd kan worden binnen de beschikbare liquiditeitsruimte, echter mits de bezettingsgraad op niveau blijft en er zich geen calamiteiten voordoen. Grote alertheid op bezetting, kosten- en liquiditeitsontwikkelingen blijft geboden. De managementsrapportages zijn hierop ingesteld.

4.2 Strategie en meerjarenbeleid

...

Een snellere verbetering van de baten/lastenverhouding kan worden gerealiseerd door:

- Beoordeling en eventuele aanpassing van de vergoedingssystematiek van de door de gemeente Delft gesubsidieerde plaatsen.

Ons inziens kan de gemeente, in nader overleg met de directie van Octopus, met name op dit punt tot nadere afspraken komen inzake de afname van subsidieplaatsen en peuterspeelzalen en de vergoedingen hiervoor in de toekomst.

5 Conclusie

Voor de continuïteit van de aan de gemeente Delft te leveren diensten is voorts een herbeoordeling van de vergoedingssystematiek voor gesubsidieerde plaatsen noodzakelijk.

Tot slot adviseren wij u in de af te sluiten overeenkomst bepalingen op te nemen omtrent een actieve informatieplicht bij belangrijke wijzigingen in de (juridische) structuur of activiteiten en zeggenschapsverhoudingen binnen de Octopusgroep.

Wij bedanken u voor de constructieve samenwerking bij de uitvoering van ons onderzoek en zijn graag bereid tot het verstrekken van een nadere toelichting op dit rapport.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants
namens deze

S.S. Scheepmaker-Sjardijn RA

drs. M.E. Westerhout-van Kimmenade RA MGA

TARIEFSVERGELIJKING TARIEVEN 2002

Octopus B.V.

tarief kinderdagopvang 0 - 4 jaar	11.852 euro	(hele dagopvang van 8:00 tot 18:00)
Tarief buitenschoolse opvang	7.354 euro	(schooldagen: 3 lange en 2 korte middage (vakantieperiode van 8:00 tot 18:00)

Knotz B.V.

2 locaties. 14 groepen kinderdagverblijf en 4 groepen buitenschoolse opvang

tarief kinderdagopvang 0 - 4 jaar	11.430 euro	(hele dagopvang)
	8.450 euro	(halve dagopvang)
Tarief buitenschoolse opvang	7.080 euro	

Plukkebol

Momenteel 1 locatie met 5 groepen kinderdagverblijf en 3 groepen buitenschoolse opvang
 (Nieuwbouw met circa 5 groepen kinderdagverblijf binnenkort gereed)

tarief kinderdagopvang 0 - 4 jaar	10.410 euro	(hele dagopvang)
Tarief buitenschoolse opvang	6.500-7.000 euro	(afhankelijk van lengte van opvang)

Reki

1 locatie met 6 groepen kinderdagverblijf en 1 groep buitenschoolse opvang

tarief kinderdagopvang 0 - 4 jaar	11.000 euro	(hele dagopvang)
Tarief buitenschoolse opvang	niet bekend euro	

Gemeente Delft
College van Burgemeester en Wethouders
t.a.v. mevrouw T. Kanij
Vakteam Welzijn
Postbus 340
2601 CV DELFT

Den Haag, 3 oktober 2002

Betreft: **Octopus Groep**

Geachte mevrouw Kanij,

Overeenkomstig onze opdrachtbrief d.d 24 september 2002 doen wij u in deze brief onze rapportage toekomen in het kader van de door u gestelde vragen inzake de Octopus Groep. Wij hebben het genoegen u ons rapport van dit onderzoek aan te bieden, waarbij wij u vooraf aandacht vragen voor het volgende.

Doelstelling en beperkingen van het rapport

Het rapport is opgesteld op voorschrift en uitsluitend ter ondersteuning van de gemeente Delft bij de besluitvorming inzake de continuïteit van de dienstverlening door Octopus B.V. en de aan haar gelieerde entiteiten (verder Octopus). Aan de uitkomsten van onze werkzaamheden kan voor andere doeleinden geen waarde worden toegekend.

Aard en inhoud van het onderzoek

De aard en inhoud van het onderzoek is uiteengezet en overeengekomen in de hiervoor genoemde opdrachtbrief en heeft zich met name gericht op de navolgende aspecten:

- 1 Het inzichtelijk maken van de huidige holdingsstructuur. Daarbij hebben wij de doelstellingen van de diverse entiteiten binnen de groep beschreven. Daarnaast hebben wij waar mogelijk de wijzigingen in de groepsstructuur in de periode 2000 tot heden inzichtelijk gemaakt.

- 2 Het inzichtelijk maken van de financieringsstromen van de entiteiten binnen de groep op basis van de jaarrekeningen 2000 en 2001. Daarnaast hebben wij gevraagd of de financieringsstromen in 2002 zijn veranderd ten opzichte van 2001.
- 3 Middels de jaarrekeningen van 2000 en 2001 hebben wij op high level de inkomsten en uitgaven beschreven. Waarnodig is dit gebeurd op basis van inlichtingen van het management.
- 4 Waar mogelijk hebben wij onderzocht welk salaris en/of management fee de heer Bering uit de entiteiten binnen de groep onttrekt.
- 5 Nader onderzoek hebben wij verricht naar het kredietarrangement.
- 6 Octopus B.V. heeft een vordering op groepsmaatschappijen. Wij hebben nagevraagd waarom deze vordering nog niet is ingevorderd gezien de liquiditeitspositie van Octopus B.V. Op basis van de jaarrekeningen van de overige entiteiten binnen de groep zijn wij nagegaan in hoeverre de liquiditeiten aanwezig zijn om de schulden aan Octopus BV te voldoen.

Door ons is geen volledig geïntegreerd financieel onderzoek verricht maar zijn uitsluitend specifieke werkzaamheden verricht. Onze werkzaamheden zijn verricht in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen inzake opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden. De opdracht houdt in dat op het in deze rapportage opgenomen cijfermateriaal en toelichtingen door ons geen accountantscontrole is toegepast en dat door ons tevens geen beoordelingsopdracht is uitgevoerd. Een en ander impliceert dat aan onze rapportage geen zekerheid kan worden ontleend omtrent de getrouwheid van het opgenomen cijfermateriaal en toelichtingen daarop, anders dan ter zake van de aspecten zoals door ons onderzocht en waarover dienovereenkomstig door ons in deze rapportage wordt gerapporteerd. Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat, indien wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben verricht of een controle- of beoordelingsopdracht zouden hebben uitgevoerd, wellicht andere onderwerpen aan het licht zouden kunnen zijn gebracht die voor u mogelijk van belang zouden kunnen zijn geweest. Bij ons onderzoek hebben wij ons immers alleen gericht op de hierboven specifiek overeengekomen onderzoeksvragen.

Aanpak van het onderzoek

De uitkomsten van ons onderzoek zijn gebaseerd op van de directie van Octopus verkregen informatie, de jaarrekeningen 2000 en 2001 van Octopus B.V., de jaarrekeningen 2000 van Octopus Holding B.V., Octopus Kinderopvang Vastgoed B.V. en Alpha Kids B.V. en de jaarrekening 1999 van Octopus, Stichting Kinderopvang Delft en omstreken en de door ons daarop toegepaste beoordelingen en analyses.

De jaarrekeningen 2001 en 2000 van Octopus, Stichting Kinderopvang Nederland en Octopus, Stichting Kinderopvang Delft en omstreken alsmede de jaarrekeningen 2001 van Munen Muso Holding B.V., Octopus Holding B.V., Octopus Kinderopvang Vastgoed B.V., Alpha Kids B.V. en Stichting Munen Muso hebben wij niet ontvangen aangezien deze nog niet gereed zijn.

Gezien het vertrouwelijke karakter van de management BV Munen Muso Holding B.V. (de management BV van de heer Bering) hebben wij geen kopie van de jaarrekening 2000 ontvangen. Wel hebben wij inzage gehad in deze jaarrekening tijdens ons bezoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door S.O. Louwerse en N.C.M. Vonderbank van Ernst & Young Corporate Finance B.V. onder verantwoordelijkheid van ondergetekende. In het kader van het onderzoek hebben op 25 en 27 september 2002 gesprekken plaatsgevonden met de heer W. Bering (Octopus) en zijn directie secretaresse mevrouw F. van den Bosch om de verkregen informatie nader te bespreken. Bij het gesprek van 25 september was tevens aanwezig de heer K.H. Jansen van der Sligte (Vakteam Treasury gemeente Delft). Tijdens de bespreking van 27 september was eveneens de accountant van Octopus, mevrouw N. van Nuland (Mazars Paardekooper Hoffman), aanwezig.

Wij hebben ons onderzoek bij Octopus afgerond op 27 september 2002. Gebeurtenissen en omstandigheden die zich voor hebben gedaan na deze datum zijn niet in ons rapport verwerkt.

Verificatie

Op 30 september 2002 hebben wij ons conceptrapport ter beoordeling voorgelegd aan de heer W. Bering teneinde na te gaan of onze rapportage geen onjuistheden bevat. Het van de directie ontvangen commentaar hebben wij in onze rapportage verwerkt.

Wij bedanken alle betrokkenen voor de constructieve samenwerking bij de uitvoering van ons onderzoek en zijn graag bereid tot het verstrekken van een nadere toelichting op dit rapport.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants
namens deze

Drs. M.E. Westerhout - van Kimmenade RA MGA

S.S. Scheepmaker-Sjardijn RA

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
2	Holdingstructuur	2
2.1	Holdingstructuur per 2000	2
2.2	Inactieve entiteiten	4
3	Financieringsstromen en interne doorbelastingen	5
3.1	Ontvangen informatie	5
3.2	Historie	6
3.3	Aankoop Stichting Alphakids Kinderopvang	6
3.4	Overheadkosten Alpha Kids B.V.	6
3.5	Management fee van de heer W. Bering	7
3.6	Overige financieringsstromen	7
4	Bespreking resultaten	8
4.1	Octopus B.V.	8
4.2	Octopus Holding B.V.	8
4.3	Alpha Kids B.V.	8
4.4	Octopus Kinderopvang Vastgoed B.V.	9
5	Management fee / directie beloning	10
6	Kredietovereenkomst	11
7	Vordering op groepsmaatschappijen	12
7.1	Vordering op Octopus Holding B.V.	12
7.2	Vordering op Alpha Kids B.V.	12
7.3	Vordering op Octopus Kinderopvang Vastgoed B.V.	13
7.4	Vordering op Munen Muso Holding B.V.	13

1 Inleiding

Tijdens ons onderzoek hebben wij een tweetal prettige besprekingen gehad op 25 en 27 september 2002 met de directie van Octopus B.V.. Tijdens de bespreking van 27 september 2002 was eveneens de externe accountant van Octopus B.V. aanwezig. De samenwerking met de betrokkenen van Octopus was zeer constructief en wij hebben volledig inzage gehad in de opgevraagde informatie uiteraard voorzover deze beschikbaar is. Eveneens is strikt vertrouwelijke inzage verstrekt in de persoonlijke (voorlopige) aanslagen Inkomsten Belasting voor de jaren 1999 en 2000. Deze aanslagen geven ons geen enkele reden om aanvullende vragen te stellen omtrent het salaris van de heer Bering in deze periode. De huidige holdingstructuur hebben wij in ons rapport beschreven waarbij wij verder geen onregelmatigheden hebben geconstateerd. Uit de verstrekte informatie inzake de doorbelastingen tussen de verschillende vennootschappen zijn geen bijzonderheden geconstateerd. De reden van de doorbelastingen zijn door het management afdoende verklaard. Uit de ontvangen informatie is ons gebleken dat de doorbelaste management fee in overeenstemming is met de management overeenkomst.

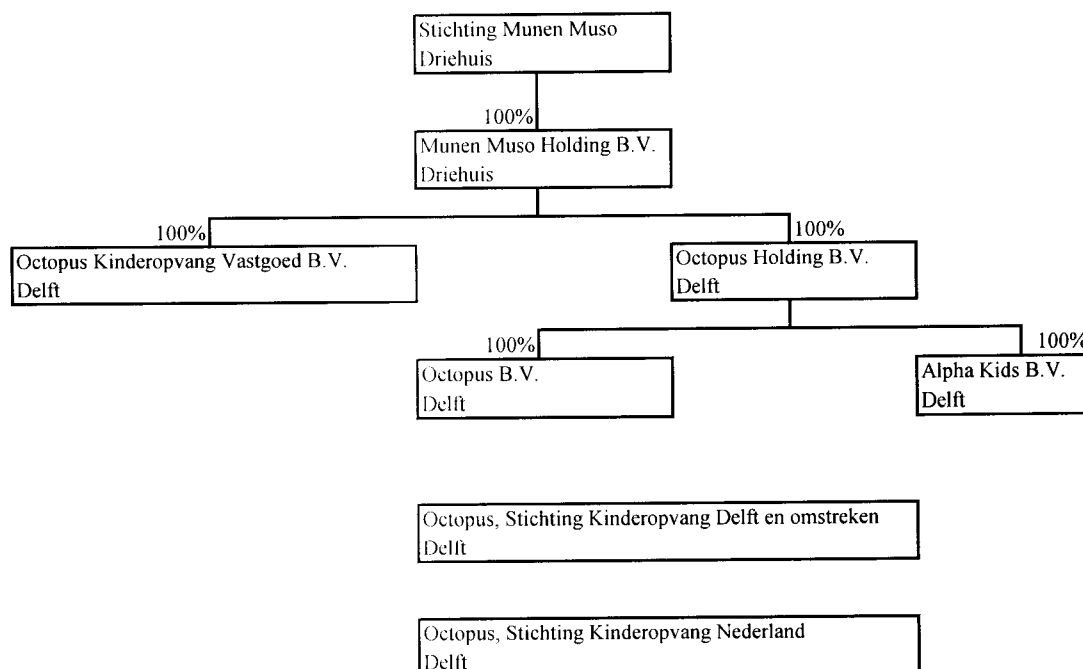
Overeenkomstig de door u gestelde vragen hebben wij ons rapport als volgt ingedeeld:

1. Holdingstructuur
2. Financieringsstromen en interne doorbelastingen
3. Bespreking resultaten
4. Management fee / directiebeloning
5. Kredietovereenkomst
6. Vordering op groepsmaatschappijen

2. Holdingstructuur

2.1 Holdingstructuur per 2000

Op basis van de verkregen informatie van de Kamer van Koophandel kunnen wij de structuur van Octopus B.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen als volgt samenvatten.

De **Stichting Munen Muso** (Kvk dossiernummer: 3415.9758) is de enige aandeelhouder van Munen Muso Holding B.V. en zetelt in Driehuis. De heer Wouter Bering is de enige bestuurder. De stichting is opgericht per 19 juli 2001 met als reden om na een eventueel overlijden van de bestuurder de zeggenschap over de Groep te behouden binnen de stichting Munen Muso te Driehuis. Hierdoor wordt voorkomen dat de erfgenamen de zeggenschap verkrijgen over de gehele organisatie. Het ligt in de bedoeling dat bij een eventueel overlijden het bestuur van de stichting Munen Muso zal worden gevormd door een vertegenwoordiger van de erfgenamen, door de voorzitter van de Raad van Commissarissen en door enkele leden van het management team van Octopus B.V..

De besloten vennootschap **Munen Muso Holding B.V.** (Kvk dossiernummer 3412.8094) is op 30 december 1999 opgericht en zetelt in Driehuis. Als bestuurder is de heer W. Bering aangesteld. Volgens het recente uittreksel van de Kamer van Koophandel is Stichting Munen Muso de enige aandeelhouder en zijn geen aandelen geplaatst bij natuurlijke personen. Het maatschappelijk aandelen kapitaal is EUR 100k, het geplaatst en volgestort kapitaal is EUR 20k. Deze management B.V. van de heer Bering heeft volgens het uittreksel van de Kvk de volgende bedrijfsomschrijving: "het verrichten van project- en interim-management en het verlenen van diensten op het gebied van automatisering en technologie; tevens het deelnemen in en het houden van aandelen in andere vennootschappen". Volgens de directie verricht deze

vennootschap nog activiteiten op het gebied van software ontwikkeling, maar dit staat in geen enkele relatie met de activiteiten van de overige vennootschappen in de groep.

De besloten vennootschap **Octopus Kinderopvang Vastgoed B.V.** (Kvk dossiernummer: 2719.3473) is opgericht per 31 oktober 2000 en zetelt in Delft. De bestuurder en enig aandeelhouder is Munen Muso Holding B.V.. Het maatschappelijk aandelen kapitaal is EUR 100k, het geplaatst en volgestort kapitaal is EUR 20k. De bedrijfsomschrijving luidt: het verkrijgen, vervreemden, bezwaren, het verhuren en huren en de exploitatie van onroerende zaken alsmede het beleggen van vermogen, het uitbrengen van adviezen inzake beleggingen in effecten.

Het management heeft ons geïnformeerd dat de BV vooralsnog een lege vennootschap is welke is opgericht om mogelijke toekomstige vastgoed activiteiten onder te brengen. In 2000 heeft de onderneming overwogen onroerend goed aan te schaffen ten behoeve van de kinderopvang activiteiten.

De besloten vennootschap **Octopus Holding B.V.** (Kvk dossiernummer: 2718.4708) is op 30 december 1999 opgericht en zetelt in Delft. Als bestuurder is de heer W. Bering aangesteld. De enige aandeelhouder is Munen Muso Holding B.V.. Het maatschappelijk aandelen kapitaal is EUR 240k, het geplaatst en volgestort kapitaal is EUR 48k. De bedrijfsomschrijving luidt: het deelnemen in en het houden van aandelen in andere vennootschappen.

De besloten vennootschap **Octopus B.V.** (Kvk dossiernummer: 2718.4710) is op 30 december 1999 opgericht. De statutaire zetel is Delft. Als bestuurder is de heer W. Bering aangesteld. Volgens het uittreksel van de Kvk is Octopus Holding B.V. de enige aandeelhouder van Octopus B.V.. Het maatschappelijk aandelen kapitaal is EUR 100k, het geplaatst en volgestort kapitaal is EUR 20k. De vennootschap heeft ten doel het bevorderen van de ontwikkeling van jonge kinderen in de leeftijd van nul tot zestien jaar door hen in groepsverband te brengen onder deskundige en professionele begeleiding.

De besloten vennootschap **Alpha Kids B.V.** (Kvk dossiernummer: 2719.2171) is op 30 oktober 2000 opgericht. De statutaire zetel is Delft. Als bestuurder is de heer W. Bering aangesteld. Volgens het uittreksel van de Kvk is Octopus Holding B.V. de enige aandeelhouder van Alpha Kids B.V.. Het maatschappelijk aandelen kapitaal is EUR 90k, het geplaatst en volgestort kapitaal is EUR 18k. De bedrijfsomschrijving luidt: kinderopvangbedrijf en exploitatie van kinderopvangcentra.

De rechtsvoorganger van Alpha Kids B.V., Stichting Alphakids Kinderopvang, is opgericht op 30 december 1993. Nadat deze rechtspersoon in staat van faillissement is verklaard bij rechterlijke uitspraak d.d. 28 augustus 2000, heeft Alpha Kids B.V. de activiteiten, activa en passiva van deze stichting overgenomen.

2.2 Inactieve entiteiten

Octopus, Stichting Kinderopvang Delft en omstreken (Kvk dossiernummer: 4114.6859) is opgericht op 30 december 1993 en statutair gevestigd in Delft. De bestuurders zijn mevrouw A. Tichelaar-Buis, H.J. Jonkhart, mevrouw J.J.M. Meens, mevrouw W.K. Jonker en mevrouw C.J. Leijten. Gevolmachtigde is de heer Bering. De activiteiten van de stichting zijn per 31 december 1999 ingebracht in Octopus B.V. voor de somma van NLG 1. Volgens het management vinden geen activiteiten plaats in deze stichting.

Daarnaast bestaat tevens **Octopus, Stichting Kinderopvang Nederland** (Kvk dossiernummer: 2718.6129). Deze stichting is opgericht op 30 december 1999. De stichting is statutair gevestigd in Delft. Bestuurders zijn de heer W. Bering en mevrouw N. Van der Ven - Kouwenberg.

Deze stichting is toentertijd opgericht omdat sommige afnemers en leveranciers geen zaken mochten doen met besloten vennootschappen in het kader van de kinderopvang. Door veranderende wetgeving is de stichting in principe niet meer noodzakelijk, echter, de stichting bestaat nog steeds.

Deze stichting is volgens het management niet actief maar wordt nog wel in stand gehouden om eventueel later te kunnen fuseren met andere stichtingen.

In het verleden was tevens sprake van **Bering Interim Management N.V.** (Kvk dossiernummer: 70.351) met als statutaire zetel Curaçao. Nadat de vennootschap op 23 mei 1995 is opgericht is deze per 30 augustus 2000 opgeheven. Dit is bevestigd door het uittreksel van de Kvk. Volgens het management heeft deze voormalige vennootschap nooit in relatie gestaan met de Octopus Groep.

Retouradres: Centrale Staf, Postbus 78, 2600 ME Delft NL

Aan College van burgemeester en wethouders

Datum
2 okt 02
Ons kenmerk

Uw brief van

Uw kenmerk

Bijlagen

Onderwerp

Aanbiedingsbrief rapportage financiële structuur
Octopusgroep

Geacht college,

Bijgaand treft u de rapportage aan van het onderzoek naar de financiële aspecten van de groepsstructuur waarvan Octopus BV deel uit maakt. Dit onderzoek is verricht door de corporate finance-specialisten van Ernst & Young.

Kader

Dit onderzoek is een vervolg op het Ernst & Young-rapport 'Inzake onderzoek continuïteit dienstverlening door Octopus aan de gemeente Delft'. Dit rapport concentreerde zich voornamelijk op Octopus BV zelf en in het bijzonder de financiële positie van Octopus BV afzonderlijk en in het verlengde daarvan de kostenverbijzondering naar de 'producten'. Dat rapport liet nog enkele vragen open die lagen op het terrein van de financiële verhoudingen binnen de totale Octopusgroep.

Doel

Doel van de nadere vragen was het in kaart brengen van de structuur van de totale groep en financiële verhoudingen binnen deze structuur, om zodoende het geheel van bevindingen van de eerste rapportage te completeren tot een totaal beeld van de groep.

Resultaat

Door de aard van de vraagstelling heeft de rapportage het karakter van een feitenweergave. Gezien de zeer korte tijdspanne en het feit dat enkele officiële documenten, zoals jaarrekeningen van groepsmaatschappijen, nog niet tot finale afronding zijn gekomen, was het voor de specialisten van Ernst & Young niet eenvoudig om voldoende diepgang en controle te bereiken. Het vakteam Treasury en risk management (TRM) is echter van mening dat het beeld van de Octopusgroep dat in dit rapport wordt neergezet door middel van een opsomming van constatering, betrouwbaar is en het trekken van een conclusie rechtvaardigt. De bereidwilligheid van de heer Bering, directeur van Octopus, om gevraagde gegevens te verstrekken –ook daar waar het zijn privé-domein betrof– heeft daaraan bijgedragen.

Datum
2 okt 02
Ons Kenmerk

Conclusie

Op basis van deze door Ernst & Young opgestelde rapportage concludeert het vakteam TRM dat er geen reden is om het vermoeden te hebben dat de heer Bering niet te goeder trouw zijn ondernemingen in groepsverband voert. De aangetroffen financiële verhoudingen in de Octopusgroep worden in deze rapportage in kaart gebracht en hun ontstaan wordt verklaard. Deze verklaringen achten wij plausibel. De financiële verhoudingen binnen de Octopusgroep zien wij als 'niet ongebruikelijk' binnen een dergelijke groepsstructuur. Wij onderschrijven de conclusie dat er geen enkele aanwijzing is dat er sprake is van een financieel gewin voor de heer Bering dat, in het licht van de financiële positie van de Octopusgroep, als buitensporig moet worden gekwalificeerd.

Namens het vakteam Treasury en risk management,

Karl-Heinz Jansen van der Sligte

Retouradres: Wijk- en Stadszaken, Postbus 340, 2600 AH Delft NL

Aan het College van Burgemeester en Wethouders

Datum
17-10-2002
Ons kenmerk
02/028976
Uw brief van

Uw kenmerk

Bijlagen

Onderwerp

Nota ten aanzien van

- de bestuurlijk-juridische verhouding Octopus – Gemeente
- Urgentie tussentijdse maatregelen
- Vervolprocedures

Geacht College,

In de Raadscommissie Leefbaarheid zijn vragen gesteld over de bestuurlijk-juridische verhouding tussen de Gemeente - Octopus. Bovendien zijn vraagtekens gezet bij de urgentie om tussentijds de 5-urige peuterspeelzalen om te bouwen naar 3-urige peuteropvang. In deze notitie wordt antwoord gegeven op beide vragen. Daarnaast wordt geschetst wat de vervolprocedures zijn.

Hoofdstuk 1: Bestuurlijk-juridische verhouding Octopus – Gemeente
Formeel heeft de Gemeente met Octopus een publiekrechtelijke subsidierelatie en is het regime van de AWB van toepassing. De procedures zijn vastgelegd in de subsidieverordening maatschappelijke activiteiten. Relevant in dit kader is artikel 2.1. Hierin staat verwoord dat de Gemeenteraad de begrotingsbedragen vaststelt en dat het College over subsidie beslist. Die beslissing is ter kennisneming voor de Raadscommissie.

In het verleden is een uitvoeringsovereenkomst (1995) en zijn meerjarenafspraken (1994-1995, 1996-1999) gemaakt, die jaarlijks met een beschikking werden geconcretiseerd. Het was de intentie om ook voor de jaren 2000 t/m 2002 (tot die datum omdat oorspronkelijk de WBK met ingang van 2003 van kracht zou worden) een meerjarenovereenkomst af te sluiten. Dit is opgeschort hangende het accountantsonderzoek. Er zijn wel gewoon jaarlijkse beschikkingen, volgens de geëigende procedures afgegeven.

Gebruikelijk in de sector kinderopvang is om te praten over producten/ -afspraken, inkooprelaties, contracten en budgetfinanciering. Kinderopvangondernemers hebben over het algemeen drie klantengroepen: Bedrijven, particulieren en gemeenten. Met bedrijven en particulieren worden feitelijk contracten afgesproken, spreekt men van inkopen. Dit is om te benadrukken dat het gaat om een bedrijfsmatige manier van werken, waarbij er heldere consequenties zijn als de producten niet of niet voldoende worden geleverd.

Datum

Ons Kenmerk

Sinds het ontstaan van Octopus werkt de Gemeente met een uitvoeringsovereenkomst, meerjarenovereenkomsten en jaarlijkse subsidiebeschikkingen op basis van budgetfinanciering. Er is geen sprake van een open eindfinanciering. De essentie van budgetfinanciering is dat op basis van vooraf gemaakte afspraken, producten worden geleverd. Bij budgetfinanciering past besturen op afstand. Daarbij is het niet gebruikelijk om een diepgaand onderzoek te starten dat met de bedrijfsvoering heeft te maken. Octopus heeft echter aanleiding gegeven om dat éénmalig wel te doen.

Octopus heeft zich in 2000 omgevormd van Stichting naar BV omdat dit door het toenmalige bestuur in het bedrijfsbelang werd gezien. Formeel hadden zij hier op grond van de Subsidieverordening toestemming voor moeten vragen aan ons College. Dat is niet gebeurd. Het bestuur en de directie hebben dit wel vooraf gemeld. Was er wel toestemming gevraagd, dan had de Gemeente hier naar verwachting in het kader van het toenmalige en huidige kinderopvangbeleid geen bezwaar tegen gehad. Immers er werd en wordt met meerdere kinderopvangondernemingen die de status van BV hebben samengewerkt. De continuïteit van de dienstverlening en de productafspraken zijn door de omvorming niet veranderd.

Hoofdstuk 2: Urgentie tussentijdse maatregelen

De eerste signalen van een groot tekort op het peuterwerk zijn in het voorjaar van 2002 door Octopus aan de gemeente gemeld. Door de directie werd aangegeven dat Octopus dit tekort niet en niet langer voor haar rekening wilde nemen. Directe adequate maatregelen waren noodzakelijk met het oog op de continuïteit. Het accountantsrapport maakt duidelijk dat dit terecht was (zie rapport van Ernst & Young Accountants).

i

Peuterwerk

Het eerste formele moment om de situatie ten aanzien van het peuterwerk te bespreken zou zijn geweest in de subsidiebundel 2003. Deze staat gepland voor eind 2002. Als dan tot besluitvorming voor de omvorming was besloten, had de maatregel niet al per 1 januari 2003 kunnen ingaan. Het tekort op het peuterwerk zou dan, verder zijn opgelopen. Dat achtte het college, gezien de financiële positie van Octopus, niet verantwoord. Door nu tussentijds de maatregel door te voeren, zijn belangrijke stappen gezet. Niet alleen is de financiële positie van Octopus verbeterd, maar zij kan zich ook gaan voorbereiden op de nieuwe Wet Basisvoorziening Kinderopvang.

Hoofdstuk 3: Vervolprocedure

Op korte termijn zijn maatregelen genomen om de 5-urige peuterspeelzalen om te bouwen naar 3-urige opvang. Voor de langere termijn (vanaf 2003) zullen maatregelen worden uitgewerkt aan de hand van de conclusies en aanbevelingen van Ernst & Young en de kaderstellende nota 'Kinderopvang in Perspectief' (februari 2002 behandeld in de commissie Leefbaarheid).

Datum

Ons Kenmerk

Eind 2002 zal in ieder geval een (openbare) discussie plaatsvinden in de raadscommissie Leefbaarheid over de herziening van het peuterwerk en de productafspraken met Octopus voor het jaar 2003.

Karl-Heinz Jansen van der Sligte,
Vakteam Treasury en Risk management
&
Theresia Kanij,
Vakteam Welzijn
09.10.2002

ⁱ 'Goodwill' is gedefinieerd als het verschil tussen de aanschafwaarde (koopprijs) en de boekhoudkundige waarde zoals vermeld op de balans, de historische kosten. Octopus bv nam voor 1 nlg de activa en passiva van de stichting over. Het verschil tussen 1 nlg en het negatieve (boekhoudkundige) vermogen is op de balans getoond als goodwill. (Dit wordt ook wel 'activeren' genoemd.) De goodwill wordt in delen, in dit geval 5% per jaar, ten laste gebracht van het resultaat ('afschrijven op goodwill'). In feite kan goodwill hier worden gezien als door de bv 'overgenomen' verliezen van de stichting. Om een goed beeld te krijgen van het weerstandsvermogen is in figuur 2 de goodwill in één keer van het eigen vermogen dat al negatief is, afgehaald. In feite worden dan alle verliezen 'samengenomen' in het eigen vermogen.

Retouradres: Wijk- en Stadszaken, Postbus 340, 2600 AH Delft NL

Aan het College van Burgemeester en Wethouders

Datum

Ons kenmerk
02/028974
Uw brief van

Uw kenmerk

Bijlagen

Onderwerp

Conclusies van Ernst & Young ten aanzien van onderzoek
Octopus

Geacht College,

Onderstaand treft u de samenvatting, conclusies en aanbevelingen van de rapporten inzake onderzoek continuïteit dienstverlening door Octopus aan de Gemeente en onderzoek inzake Octopus groep . Dit zijn de letterlijke teksten uit de accountantsrapporten van Ernst & Young ten aanzien van het onderzoek bij Octopus.

1. Managementsamenvatting, aanbevelingen en conclusies door Ernst & Young inzake onderzoek continuïteit dienstverlening door Octopus aan de Gemeente

1.1. Managementsamenvatting

Dit onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in de aspecten welke invloed kunnen hebben op de continuïteit van Octopus en hiermee de aan de Gemeente Delft te leveren diensten.

Teneinde hierin inzicht te verkrijgen is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd die in hoofdlijnen betrekking hebben op de toereikendheid van toekomstige kasstromen, inzicht in de huidige financiële positie, positionering in de markt en kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. Voorts zijn de eerder door ons uitgebrachte rapportages inzake de juridische structuur van Octopus hierin betrokken.

Ons onderzoek is gebaseerd op door of in samenwerking met Octopus B.V. opgesteld cijfermateriaal. Wij benadrukken dat op deze opstellingen geen accountantscontrole is toegepast. Ten behoeve van dit onderzoek zijn genoemde documenten geanalyseerd en besproken met de betrokken medewerkers. Hierbij hebben wij tevens een beeld kunnen vormen over de onderliggende organisatorische en administratieve procedures.

...

Uit de kosten- en opbrengstenallocatie voor de hoofdgroepen van de door Octopus B.V. te leveren diensten blijkt dat de peuterspeelzaalactiviteiten sterk verliesgevend zijn. Dit wordt met name verklaard doordat de kostprijzen per kindplaats fors hoger zijn dan de inkoopafpraak met de

Datum

Ons Kenmerk

gemeente Delft. Deze hogere kosten worden daarnaast ook niet gedekt uit de verkooptarieven voor particulieren. Octopus realiseert op de andere producten wel positieve resultaten die het gevolg zijn van ruime kostendekkende verkooptarieven voor particulieren en eveneens een kostendekkende inkoopafpraak met de gemeente Delft. Een uitzondering hierop is de buitenschoolse opvang, waarop per saldo weliswaar een positief resultaat wordt behaald, echter deze opvang is eveneens verliesgevend voor wat betreft de inkoopafpraak met de gemeente Delft. Dit wordt verklaard door hogere kostprijzen en lagere ouderbijdragen en een lage bezettingsgraad.

Door de gemeente Delft en Octopus zijn in het verleden afspraken gemaakt over de kostprijsbepaling en de hieruit voortvloeiende gemeentesubsidie. Blijkens deze kostenallocatie is de kostentoerekening niet meer actueel. Aangezien de toerekening van kosten aan de diverse producten wordt beïnvloed door de gekozen verdeelsleutel van met name de overheadkosten adviseren wij u de gehanteerde berekeningswijze ten opzichte van de in het verleden afgesproken kostprijsbepaling met Octopus B.V. in detail te bespreken. Hierbij is het van belang overeenstemming te bereiken over de nu en in de toekomst te hanteren uniforme uitgangspunten voor subsidiëring van de peuterspeelzaalactiviteiten en de buitenschoolse opvang.

In 2000 is de juridische structuur van Octopus gewijzigd van een stichting naar een besloten vennootschap (B.V.). In een afzonderlijke rapportage zijn wij uitgebreid ingegaan op de gevolgen hiervan. Aangezien Octopus B.V. deel uitmaakt van een juridische eenheid met andere vennootschappen adviseren wij u in een nieuwe overeenkomst bepalingen op te nemen inzake een actieve informatieplicht bij belangrijke wijzigingen inzake de (juridische) structuur, wijziging in activiteiten binnen de groep en wijziging in de zeggenschapsverhoudingen binnen de Octopusgroep als geheel.

1.2. Aanbevelingen

...

De liquiditeitsprognose 2002 en 2003 die door Octopus is opgesteld vertoont enige voorzichtigheid en laat concluderen dat de onderneming gecontinueerd kan worden binnen de beschikbare liquiditeitsruimte, echter mits de bezettingsgraad op niveau blijft en er zich geen calamiteiten voordoen. Grote alertheid op bezetting, kosten- en liquiditeitsontwikkelingen blijft geboden. De managementsrapportages zijn hierop ingesteld.

...

Een snellere verbetering van de baten/lastenverhouding kan worden gerealiseerd door:

- Beoordeling en eventuele aanpassing van de vergoedingssystematiek van de door de gemeente Delft gesubsidieerde plaatsen.

Ons inziens kan de gemeente, in nader overleg met de directie van Octopus, met name op punt twee tot nadere afspraken komen inzake de

Datum

Ons Kenmerk

afname van subsidieplaatsen en peuterspeelzalen en de vergoedingen hiervoor in de toekomst.

1.3. Conclusie

...

Voor de continuïteit van de aan de gemeente Delft te leveren diensten is voorts een herbeoordeling van de vergoedingssystematiek voor gesubsidieerde plaatsen noodzakelijk.

Tot slot adviseren wij u in de af te sluiten overeenkomst bepalingen op te nemen omtrent een actieve informatieplicht bij belangrijke wijzigingen in de (juridische) structuur of activiteiten en zeggenschapsverhoudingen binnen de Octopusgroep.

2. Conclusies door Ernst & Young op vragen over de financiële aspecten van de groepsstructuur

Tijdens ons onderzoek hebben wij een tweetal prettige besprekingen gehad op 25 en 27 september 2002 met de directie van Octopus B.V.. Tijdens de bespreking van 27 september 2002 was eveneens de externe accountant van Octopus B.V. aanwezig. De samenwerking met de betrokkenen van Octopus was zeer constructief en wij hebben volledig inzage gehad in de opgevraagde informatie uiteraard voorzover deze beschikbaar is. Eveneens is strikt vertrouwelijke inzage verstrekt in de persoonlijke (voorlopige) aanslagen Inkomsten Belasting voor de jaren 1999 en 2000. Deze aanslagen geven ons geen enkele reden om aanvullende vragen te stellen omtrent het salaris van de heer Bering in deze periode. De huidige holdingstructuur hebben wij in ons rapport beschreven waarbij wij verder geen onregelmatigheden hebben geconstateerd. Uit de verstrekte informatie inzake de doorbelastingen tussen de verschillende vennootschappen zijn geen bijzonderheden geconstateerd. De reden van de doorbelastingen zijn door het management afdoende verklaard. Uit de ontvangen informatie is ons gebleken dat de doorbelaste management fee in overeenstemming is met de management overeenkomst.